

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Ontwikkelingssamenwerking

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Ludo Sannen,
Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking

INHOUD

	Blz.
Inleiding.....	3
I. Samenwerking met partners in het Zuiden.....	5
1.1 De samenwerking met Zuid-Afrika	5
1.2 De samenwerking met Mozambique.....	7
1.3 De samenwerking met Marokko	8
II. Samenwerking met partners in Vlaanderen	10
2.1 Een beleid inzake educatie, vorming en sensibilisering	10
2.2 Convenants gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking.....	12
2.3 Waarborgverlening van de ontwikkelingssamenwerking.....	14
III. Omkadering van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking	15
3.1 Beter Bestuurlijk Beleid	15
3.2 Middelen en personeel	16
3.3 Een uniforme methodiek	17

INLEIDING

□ Een bescheiden start...

Na een zeer bescheiden start in 1993 is de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking het afgelopen decennium gestaag blijven groeien. Het toegenomen belang van ontwikkelingssamenwerking is in de voorbije periode op verschillende manieren tot uiting gekomen. Zo werd ontwikkelingssamenwerking bij het begin van de huidige legislatuur een afzonderlijke bevoegdheid binnen de Vlaamse regering, die in 1999 dus voor het eerst een Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking in haar rangen telde. Twee jaar later kreeg de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking ook een eigen begrotingsprogramma toegekend (12.2). De middelen die specifiek voor ontwikkelingssamenwerking waren bestemd, verwierven daardoor een duidelijker zichtbaar karakter. Die middelen zijn – althans in relatieve termen – in de loop der jaren enorm gestegen, wat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking toeliet om op steeds meer terreinen actief worden. Dat beïnvloedde op zijn beurt dan weer de nood aan personele inzet bij de administratie.

De voorbije tien jaren zijn ook een leerschool geweest, voor iedereen die bij de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking betrokken was. De administratie is nog in volle ontwikkeling en bouwt geleidelijk aan de nodige ervaring op om haar ondersteunende en uitvoerende rol ten volle te kunnen spelen. Voor de verschillende actoren en partners was Vlaanderen aanvankelijk een onbekende nieuwkomer, die ondertussen zowel op waardering als op kritiek mag rekenen – in beide gevallen een bewijs dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking bestaat.

□ ... maar met ambitieuze doelstellingen

In vergelijking met vele andere internationale actoren kan Vlaanderen slechts een bescheiden rol spelen in de samenwerking en solidariteit met landen in ontwikkeling. Wil de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking toch enige impact hebben op het vlak van mondiale duurzame ontwikkeling en structurele armoedebestrijding, dan moet zij ernaar streven om de beschikbare middelen in te zetten op een manier die zo veel mogelijke blijvende resultaten garandeert, daar waar die het meeste nodig zijn.

Precies daarom is het belangrijk om het Vlaamse ontwikkelingsbeleid permanent af te stemmen op internationale afspraken en overeenkomsten, en te toetsen aan de inzichten, strategieën en prioritaire aandachtspunten van toonaangevende donoren. Slechts op die manier zal de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, weliswaar op haar eigen kleine schaal, aansluiting kunnen vinden bij de hedendaagse ontwikkelingsagenda, zoals die geschreven en voortdurend bijgewerkt wordt op de Algemene “Millennium” Vergadering van de Verenigde Naties, de Conferentie voor de Financiering van de Ontwikkeling in Monterrey, de Wereldtop over Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg, enz.

Anno 2004 betekent dit voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking concreet dat de principes van democratisch en behoorlijk bestuur, het respect voor de mensenrechten, de positie van de vrouw en van de minderheden, alsook het wederzijdse respect, vertrouwen en verantwoordelijkheid in de partnerkeuze en in de langdurende programmering tot uiting zullen komen. Op korte termijn houdt dit onder andere in dat in de verschillende programma's en projecten de steun aan de armste en gemarginaliseerde groepen uit de bevolking, de aanpak van de milieuproblematiek binnen het overkoepelende kader van de duurzame ontwikkeling, de strijd tegen HIV/AIDS, het scheppen van gelijke kansen voor vrouwen, kinderen en achtergestelde groepen, en capaciteitsopbouw in het Zuiden als een rode draad naar voor komen. Daarbij zal Vlaanderen voldoende aandacht besteden aan elementen die niet langer uit de hedendaagse ontwikkelingssamenwerking weg te denken zijn, zoals het ontwikkelen van ernstige partnerschappen, een geconcentreerde inzet van de middelen, brede participatie en optimale efficiëntie.

□ Een stap in de goede richting : een decretaal kader

Na een eerste decennium op vrijwel uitsluitend “ad hoc” basis, is er voor geopteerd om de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking voortaan decretaal te verankeren. Er zijn heel wat goede redenen om niet langer te wachten met een wettelijke fundering van de Vlaamse ontwikkelingsamenwerking. Zonder ze allemaal op te sommen, zijn de belangrijkste redenen :

- van een decreet gaat een krachtig signaal uit, waarmee aangetoond wordt dat OS écht wel belangrijk is voor Vlaanderen.
- met een decreet schept Vlaanderen duidelijkheid over de invulling die het wenst te geven aan een ruim begrip als OS – of welke invulling het niet wenst te geven.
- de gestage toename van de omvang van de Vlaamse OS in de voorbije jaren, maakt een overkoepelend decreet steeds noodzakelijker, te meer daar op dit ogenblik afzonderlijke decretale kaders voor een aantal specifieke programma's worden voorbereid. Zonder duidelijk kader dreigen versplintering en beheersproblemen.
- een decretale verankering zorgt voor stabiliteit. Als de contouren van de Vlaamse OS bepaald zijn, beschikken zowel politiek, administratie, actoren als partners over een houvast dat meer grip biedt dan een in levensduur beperktere beleidsnota of -brief. Op die manier kan consistentie in het ontwikkelingsbeleid nagestreefd worden en kunnen de verschillende initiatieven van de Vlaamse regering die een invloed op het Zuiden kunnen hebben, beter op mekaar afgestemd worden.
- een decretale verankering biedt ook gelegenheid tot verdere uitdieping. Enkel op degelijke fundamenten kan immers verder gebouwd worden. Die uitdieping kan louter binnen het eigen beleidsdomein plaatsvinden, maar ook bestaan uit een grondiger beleidsafstemming met andere beleidsdomeinen (coherentie).
- de bekommernis om een kwaliteitsvolle OS, die aansluit bij de meest recente trends in het internationale ontwikkelingsdenken, kan in een decreet ingebed worden en zo tot een wezenlijk element van de Vlaamse OS uitgroeien.

Op dit ogenblik worden afzonderlijke decretale kaders voor drie specifieke programma's (sensibilisering en ontwikkelingseducatie, gemeentelijk convenantenbeleid, waarborgverlening) aan de Vlaamse regering ter principiële goedkeuring voorgelegd en zal in het Vlaams Parlement een kaderdecreet over ontwikkelingssamenwerking worden ingediend.

Wat defederalisering betreft, blijft de Vlaamse regering uitgaan van de uitvoering van het Lambermont akkoord. De federale regering verwees de defederalisering naar een forum op federaal niveau.

I. SAMENWERKING MET PARTNERS IN HET ZUIDEN

1.1. De samenwerking met Zuid-Afrika

a. Stand van zaken

Antecedenten

In navolging van het Memorandum of Understanding dat in 2001 werd ondertekend door de Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking met Zuid-Afrika, werd in februari 2003 de Annual Consultation gehouden, zijnde de subcommissie Ontwikkelingssamenwerking binnen het kader van de Vaste Gemengde Commissie (VGC) Vlaanderen/Zuid-Afrika, die al bij het sluiten van het bilaterale verdrag met Zuid-Afrika in 1995 gecreëerd werd.

Op 4 februari 2003 vergaderde de subcommissie Ontwikkelingssamenwerking te Brussel. Beide partijen zijn toen akkoord gegaan om de strategienota inzake ontwikkelingssamenwerking te herwerken en het aantal projecten in vergelijking met 2002 terug te brengen op basis van een *clustering*-aanpak.

In maart 2003 heeft een Vlaamse delegatie een *fact finding* missie uitgevoerd in de drie provincies waarop de samenwerking gefocust wordt: Limpopo, KwaZulu Natal en Vrijstaat. De bedoeling van deze zending was na te gaan welke projecten in 2003 in aanmerking kunnen komen voor financiering vanwege de Vlaamse overheid.

Voor de toepassing en bewaking van de methodiek en voor de identificatie, de formulering, de begeleiding en de monitoring van de verschillende projecten in Zuid-Afrika wordt beroep gedaan op de VVOB. Het kantoor van de Vlaamse vertegenwoordiger in Pretoria garandeert de nodige inhoudelijke en kwalitatieve ondersteuning met de nadruk op de financiële opvolging van de lopende projecten, in Zuid-Afrika.

Herwerking strategienota

De strategienota is de basisnota waarin alle afspraken tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika vermeld worden.

Deze strategienota geldt voor de periode die beide partijen overeenkomen.

Overeenkomstig de afspraken die gemaakt werden tijdens de vergadering van de subcommissie Ontwikkelingssamenwerking van 4 februari 2003, werd de strategienota inzake ontwikkelingssamenwerking bijgesteld.

De krachtlijnen van de herwerkte nota zijn:

- De Vlaamse samenwerking met Zuid-Afrika situeert zich binnen de doelstellingen van de OESO inzake officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA), die duidelijk aangeven welke thema's en uitgaven binnen het domein van de ontwikkelingssamenwerking vallen.
- De Vlaams/Zuid-Afrikaanse samenwerking concentreert zich op 3 provincies: Vrijstaat, Limpopo en Kwa Zulu Natal. In principe wordt in overleg met de provinciale autoriteiten bepaald welke knooppunten (*nodal points*) binnen de drie provincies aangepakt zullen worden. Voor de periode 2003-2004 kunnen er geen nationale projecten meer in aanmerking komen voor het programma directe samenwerking.

- Aan de volgende thema's wordt prioriteit gegeven binnen de directe samenwerking:
 - eerstelijnsgezondheidszorg met de nadruk op HIV/AIDS
 - lokaal en gemeentelijk bestuur (capaciteitsopbouw)
 - onderwijs in rurale gebieden en vernieuwende initiatieven
 - openbare dienstverlening in rurale gebieden (watervoorziening, ondersteuning aan de landbouw, enz.)
 - welzijn
 - duurzaam beheer van natuurlijke rijkdommen

Tegelijkertijd werden er ook enkele horizontale thema's in de strategienota ingeschreven. Dit zijn gemeenschappelijke thema's waaraan in alle projecten in de mate van het mogelijke aandacht dient te worden besteed:

- duurzame ontwikkeling
- gender
- gelijke kansen voor vrouwen, kinderen en achtergestelde groepen
- HIV/AIDS
- Met het oog op het verhogen van de efficiëntie en de effectiviteit van de beschikbare middelen die ter beschikking worden gesteld van de Zuid-Afrikaanse partners zal de voorkeur uitgaan naar geïntegreerde projecten.
- De Vlaamse regering stapt af van de “horizontale samenwerking”, dit betekent dat enkel de Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking gebonden is door de herwerkte strategienota.

Voor het jaar 2003 werd een budgettaire inspanning van 6.000.000 euro verricht, waarvan 5.000.000 euro ten laste van de eigen begroting; de overige 1.000.000 euro komt ten laste van het budget van leefmilieu & landbouw.

b. Activiteiten in 2004

- Voor de eerste helft van 2004 zal een beperkt programma worden uitgevoerd. De goed te keuren projecten zullen geselecteerd worden uit de indicatieve lijst die door de Zuid-Afrikaanse partners worden voorgesteld in november 2003. Waar mogelijk zal overgegaan worden tot de clustering en de uitbreiding van bestaande, positief geëvalueerde projecten.
- In de tweede jaarhelft van 2004 zullen er nieuwe afspraken gemaakt worden met de Zuid-Afrikaanse partners inzake het werkprogramma 2004-2005.

c. Budgettaire implicaties

Er is een continuering van het budget van vorig jaar.

1.2. De samenwerking met Mozambique

a. Stand van zaken

Na de beslissing van de Vlaamse regering om van Mozambique het nieuwe partnerland van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking te maken, is in de loop van het jaar 2002 een omgevingsanalyse gemaakt. De omgevingsanalyse besluit met een aantal algemene conclusies en beleidsaanbevelingen, waaronder ook de aanbeveling om de contouren van de verdere samenwerking in een strategienota neer te schrijven.

Tijdens een gezamenlijke zending in Mozambique in april 2003 bezochten Vlaamse vertegenwoordigers een aantal projecten die eind 2002 waren goedgekeurd. Zij hadden er ook contacten met de Mozambikaanse overheid, vertegenwoordigers van de Belgische federale ontwikkelingssamenwerking en internationale NGO's. Deze zending bood de mogelijkheid om de bevindingen uit de omgevingsanalyse aan de realiteit te toetsen.

Op basis van deze bevindingen werd een strategienota voor de jaren 2003 en 2004 gemaakt. Deze nota vormt een nieuwe stap in de richting van een meer gestructureerde samenwerking. Zij biedt een duidelijk afgebakend kader aan, waarbinnen de identificatie van een samenhangend geheel van concrete samenwerkingsactiviteiten mogelijk moet zijn. De Vlaamse samenwerking met Mozambique stelt zich voor 2003 en 2004 tot doel om een bijdrage te leveren aan de vermindering van de impact van HIV/AIDS op de Mozambikaanse samenleving.

In uitvoering van de strategienota werd aan de Belgische Technische Coöperatie (BTC) de opdracht gegeven om een programma te formuleren. De uitvoering van dit project zal deels via de Mozambikaanse overheid lopen, deels via niet-gouvernementele organisaties (directe en indirecte samenwerking). Dit project zal op de begroting 2003 aangerekend worden.

b. Activiteiten 2004

Teneinde de samenwerking met de Mozambikaanse overheid een structureel karakter te geven, is het de bedoeling om in het voorjaar van 2004 een *Memorandum of Understanding* te sluiten waarin afspraken gemaakt worden over de doelstellingen en de domeinen van de samenwerking en over de modaliteiten waaronder deze samenwerking kan gebeuren.

De krijtlijnen voor de samenwerking in 2003 en 2004 zijn:

- Nieuwe initiatieven worden (grotendeels) beperkt tot de gezondheidssector, met name de bestrijding van HIV/AIDS.
- De samenwerking kan zowel direct (rechtstreeks met de Mozambikaanse overheid) als indirect (via Vlaamse en/of Mozambikaanse niet-gouvernementele organisaties of andere instanties) verlopen.
- De samenwerkingsacties worden geografisch geconcentreerd.

De lopende projecten zullen opgevolgd worden. De Vlaamse vertegenwoordiger in zuidelijk Afrika vervult hier een eerstelijnsfunctie.

c. Budgettaire implicaties

De in 2003 voorziene budgetten voor Mozambique worden aangehouden.

1.3. De samenwerking met Marokko

a. Stand van zaken

Op 14 december 2001 werd door de Vlaamse regering besloten om Marokko te beschouwen als prioritaire partner van het Vlaamse beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. Gedurende 2002 werd in hoofdzaak onderzocht hoe de samenwerking met Marokko vorm kon krijgen. Een beperkt aantal projecten werd opgestart. In 2003 werd de omgevingsanalyse gefinaliseerd. Er werd eveneens een strategienota opgemaakt.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in Marokko richt zich in de eerste plaats op de vrouwen en kinderen in Marokko. Binnen deze groep wordt specifieke aandacht besteed aan ongehuwde moeders, weeskinderen en verlaten kinderen, straatkinderen en dienstmeisjes.

Volgende domeinen worden als prioritair voor de samenwerking weerhouden:

1. Bewustmaking van de Marokkaanse samenleving, en van vrouwen in het bijzonder, inzake het belang van onderwijs, preventieve gezondheidszorg en rechtspositie;
2. Steun aan initiatieven die de participatie van vrouwen en kinderen in alfabetisatie en vorming stimuleren, hun toegang tot preventieve gezondheidszorg verhogen en hun maatschappelijke participatie bevorderen.
3. Steun aan tewerkstellingsprojecten/programma's, met het oog op de socio-economische ontplooiing van de Marokkaanse vrouw.

Daarnaast is er ruimte voor transversale thema's als gelijke kansen, capaciteitsopbouw en mensenrechten.

Overeenkomstig de beslissing van de Vlaamse regering wordt in eerste instantie gekozen voor indirecte samenwerking. Op termijn is het de bedoeling om ook rechtstreeks met de Marokkaanse overheid samen te werken, na het bereiken van resultaten in de samenwerking met de Marokkaanse NGO's en basisorganisaties.

Daarnaast wil de minister ook de allochtone Marokkaanse gemeenschap in Vlaanderen bij het ontwikkelingsbeleid in Marokko betrekken. Daarom werden er aan een aantal vertegenwoordigers van deze gemeenschap, vooral vrouwenorganisaties, betrokken bij de projectvoorstellen. Deze voorstellen zijn gespreid over gans Marokko. Zij zijn getoetst aan de prioriteiten uit de beleidsbrief en de omgevingsanalyse van 2003. Externe deskundigen hebben de voorstellen verder geïdentificeerd en geformuleerd overeenkomstig de PCM-methodologie (zie verder).

b. Activiteiten 2004

Voor de activiteiten in 2004 worden dezelfde doelgroepen en thema's weerhouden.

Uit de omgevingsanalyse ondersteund door de betrokken Marokkaanse gemeenschap in Vlaanderen die voornamelijk uit het Noorden van Marokko afkomstig is, blijkt dat acties in het kader van ontwikkelingssamenwerking het meest relevant zijn in het noorden van Marokko.

Dit wil echter niet zeggen dat er geen socio-economische problemen zijn in de meer zuidelijke regio's van het land. In 2003 werden al een aantal projecten in het zuiden geïdentificeerd. Voor 2004 komt de focus evenwel te liggen op de ondersteuning van initiatieven in de noordelijke regio's. Verder kunnen een aantal algemene initiatieven gesteund worden van Marokkaanse NGO's die op nationaal niveau werken.

Met het oog op capaciteitsopbouw is het bovendien de bedoeling om in 2004 de aanzet te geven tot netwerkvorming tussen de verschillende microprojecten. Hiervoor zal vanuit Vlaanderen de nodige begeleiding worden voorzien.

c. Budgettaire implicaties

Bij de start van de samenwerking met Marokko werd een bedrag van 1.500.000 euro vooropgesteld. Dit bedrag werd in 2003 opgetrokken tot 2.500.000 euro. Het is aangewezen om voor 2004 minimum hetzelfde bedrag als in 2003 te voorzien.

II. SAMENWERKING MET PARTNERS IN VLAANDEREN

2.1. Een beleid inzake educatie, vorming en sensibilisering

a. Stand van zaken

Visie

Het Vlaams beleid inzake sensibilisering en ontwikkelingseducatie is erop gericht de bevolking in Vlaanderen meer gevoelig te maken voor de leefomstandigheden van mensen in het Zuiden. Dit gebeurt door het creëren van wederzijds begrip en respect als basis voor een duurzame en constructieve samenwerking, waarin alle mensen – nu en in de toekomst – tot hun recht komen en waarin daadwerkelijk wordt geprobeerd om geweld, sociaal-economische ongelijkheid en roofbouw op het milieu terug te dringen. Tegelijk streeft het beleid ernaar de houding en gedragingen van mensen in Vlaanderen te veranderen opdat zij zouden meewerken aan de opbouw van een meer solidaire mondiale samenleving.

Ook Vlaanderen bouwt dus aan een eigen beleid inzake ontwikkelingseducatie, parallel aan het federale beleid ontwikkelingseducatie. Ontwikkelingseducatie neemt nu reeds een belangrijke plaats in binnen het Vlaamse beleid voor ontwikkelingssamenwerking. Er is echter nood aan een beleid dat tegemoet komt aan de eigenheid van educatieve activiteiten inzake mondiale vorming. Gezien de beperkte middelen zijn duidelijke beleidskeuzes noodzakelijk.

Activiteiten

In mei werd na grondige selectie een beslissing genomen over de subsidiëring van projecten ingediend na een publieke oproep in november 2002. 108 projecten werden ingediend, waarvan er 48 positief werden beoordeeld. 13 daarvan konden worden gesubsidieerd voor een werking over meerdere jaren. Onder de positief beoordeelde, maar niet gesubsidieerde projecten werd een bijkomende selectie gedaan voor subsidiëring in 2004.

Vanuit het besef dat de overheid terzake een voorbeeldfunctie te vervullen heeft, werden daarnaast ook de eerste stappen inzake het opstarten van een beleid van interne sensibilisering van de Vlaamse overheid gezet. Ook werd tijdens de 2de Nationale Week van Fair Trade (van 6 tot 11 oktober 2003) een “Fair Trade dag” georganiseerd binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, zodat de ambtenaren met het principe van eerlijke handel konden kennismaken.

Nog in 2003 werd een decretaal kader uitgewerkt voor het Vlaamse beleid sensibilisering en ontwikkelingseducatie. Het voorontwerp van decreet kwam tot stand via een adviesgroep die regelmatig samenkwam en die zodanig was samengesteld dat de belangrijkste actoren aan bod kwamen (NGO's, jeugdsector, socio-cultureel werk, enz.) ; het werd op 5 september door de Vlaamse regering goedgekeurd. Het decreet legt de nadruk op verbreding van doelgroepen en op actieve samenwerking tussen de verschillende actoren. De volwaardige integratie in de projecten van transversale thema's zoals duurzame ontwikkeling en gender zullen bevorderd worden. Beide beleidsaspecten worden daartoe opgenomen in het beoordelingskader voor projecten dat door de administratie gehanteerd zal worden.

b. Activiteiten in 2004

Het decreet zal worden geïmplementeerd.

De interne sensibilisering zal worden geëvalueerd en afgewogen ten aanzien van de andere educatieprojecten.

In 2004 zullen nog een aantal van de positief beoordeelde projecten uit de oproep van november 2002 worden gesubsidieerd.

c. Budgettaire implicaties

In het budget 2004 wordt hetzelfde bedrag als in de begroting 2003 voorzien.

2.2. Convenants Gemeentelijke Ontwikkelingssamenwerking

a. Stand van zaken

De Vlaamse overheid wenst een actief beleid inzake ontwikkelingssamenwerking op het lokale vlak te stimuleren. Om dit nieuw te verkennen beleidsdomein vorm te geven besloot de Vlaamse overheid samen met een aantal geselecteerde gemeenten het decretale kader op te bouwen en bij te sturen aan de hand van de ervaringen opgedaan tijdens een drie jaar durende inlooffase die van start ging in 2001. Een 30-tal Vlaamse gemeenten sloten hiervoor jaarlijks een convenant af.

Parallel aan dit pilootproject werd een adviesgroep opgericht die het beleid in zijn totaliteit heeft opgevolgd en waar de voorbereiding van het wettelijk kader werd begeleid. Deze adviesgroep bestond uit de Vlaams minister bevoegd voor Ontwikkelingssamenwerking of zijn afgevaardigde als voorzitter en als leden: de Vlaams minister bevoegd voor Binnenlandse Aangelegenheden of zijn afgevaardigde, de betrokken administraties, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en vertegenwoordigers uit de NGO sector en de academische wereld.

b. Activiteiten in 2004

De werkzaamheden ter voorbereiding van het wettelijk kader werden tijdens 2003 beëindigd en het voorontwerp van decreet werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Indien het decreet goedgekeurd wordt zal het administratief kader voor dit nieuwe beleid moeten uitgewerkt worden.

Net als binnen het pilootproject zal ook het nieuwe beleidskader de realisatie van vier doelstellingen moeten helpen ondersteunen:

1. Lokale besturen aanmoedigen om een volwaardige speler te worden binnen het beleidsdomein ontwikkelingssamenwerking.
2. Het debat rond onder meer duurzame ontwikkeling, Lokale Agenda 21, gelijke kansen, mensenrechten en andere geïntegreerde beleidsthema's in relatie tot de Noord-Zuid problematiek moet gestimuleerd worden.
3. Goed bestuur door capaciteitsopbouw inzake bestuurlijk management en het conceptueel uitbouwen van een lokaal beleid ontwikkelingssamenwerking staat centraal.
4. Gemeenten die dit wensen en die aantonen ter zake over voldoende ondersteuning te beschikken, kunnen gesteund worden om een directe samenwerking aan te gaan met een gemeente in het Zuiden, de zogenaamde stedenband.

De werkzaamheden tijdens 2004 zijn op te delen in twee grote luiken: het afsluiten van de pilootfase en het voorbereiden van de werking binnen een decretaal kader.

Afsluiten pilootfase

- In 2004 zal voor 18 gemeenten een laatste convenant afgesloten worden – meer bepaald het derde en laatste convenant dat zal lopen van 1 januari tot 31 december 2004.
- Voor de 12 gemeenten die een derde en laatste convenant afgesloten hebben op 1 oktober 2003 moet een overgangsregeling uitgewerkt worden voor de periode van 1 oktober 2004 tot 1 januari 2005 – het moment waarop alle Vlaamse gemeenten zich kandidaat kunnen stellen voor een overeenkomst binnen het decretaal kader.

In het kader van de voorbereiding van het decretaal kader zijn volgende punten evident:

- Uitwerking van een administratief kader voor het afsluiten, opvolgen en evalueren van de nieuwe driejarige convenants binnen het decretaal kader.
- Overleg met VVSG, de betrokken pilootgemeenten en andere partners bij de uitwerking van een praktisch hanteerbaar administratief kader voor de uitwerking van de nieuwe driejarige convenants binnen het decretaal kader.
- Daarnaast bevestigde de externe evaluatie van het pilootproject uitgevoerd door South Research het belang van de voortzetting van een intensieve vorming en begeleiding om de kwaliteit van de werking te stimuleren – de voortzetting van vorming en begeleiding werd dan ook decretaal vastgelegd.
- De administratie zal in een eerste fase intensiever en selectiever de werking opvolgen. De pilootfase wordt beëindigd waardoor de intensieve begeleiding door VVSG wordt verminderd.

c. Budgettaire implicaties

Er is een continuering van het budget van vorig jaar.

2.3. Waarborgverlening van de ontwikkelingssamenwerking

a. Stand van zaken

Het bestaande instrument van de waarborgverlening, het besluit van de Vlaamse regering van 22 december 1994 zal vervangen worden door het decreet betreffende de microfinanciering in ontwikkelingslanden door middel van waarborgverlening aan ontwikkelingsfondsen, principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering op haar vergadering van 3 oktober 2003.

Enerzijds voorziet dit decreet in de voorwaarden voor de erkenning van de ontwikkelingsfondsen, anderzijds zal de Vlaamse regering in een uitvoeringsbesluit de voorwaarden voor de waarborgverlening zelf bepalen.

Teneinde een vlot operationeel instrument te creëren dat snel en accuraat de gestelde vragen beantwoordt en dat kan inspelen op de actualiteit, wordt een Vlaams Waarborgfonds opgericht als dienst met afzonderlijk beheer.

Tevens bepaalt het decreet op welke wijze het waarborgfonds haar werkingsmiddelen zal verwerven. In tegenstelling tot het verleden kunnen deze middelen gecumuleerd worden wat betekent dat een efficiënt en verantwoordelijk beheer bijna automatisch tot meer middelen zal leiden op middellange en lange termijn.

b. Activiteiten in 2004

De goedkeuring en operationalisering van een uitvoeringsbesluit van dit decreet.

c. Budgettaire implicaties

Het constante budget van 248.000 euro uit het verleden wordt gehandhaafd en er worden wegen gezocht om tot een fonds te komen dat cumulatief wordt uitgebouwd.

III. OMKADERING VAN DE VLAAMSE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

3.1. Beter Bestuurlijk Beleid

a. Stand van zaken

In het kader van de reorganisatie van de Vlaamse overheid (Beter Bestuurlijk Beleid) hechtte de Vlaamse regering op 7 december 2001 haar principiële goedkeuring aan de sectorale invulling van het beleidsdomein Buitenlands Beleid & Ontwikkelingssamenwerking. Voor het beleidsveld ontwikkelingssamenwerking zullen in de nieuwe organisatiestructuur de beleidsondersteunende taken worden ondergebracht in het departement Buitenlands Beleid & Ontwikkelingssamenwerking. Dit departement zal de minister bijstaan op het vlak van strategische planning, beleidsvoorbereiding, aansturing van de beleidsuitvoering en beleidsevaluatie. De beleidsuitvoerende taken zullen op termijn in een verzelfstandigd agentschap worden ondergebracht.

In 2003 werden onder leiding van de veranderingsmanager verdere voorstellen uitgewerkt ter verfijning en invulling van de goedgekeurde principes. Veelvuldig overleg met alle betrokken actoren heeft geleid tot een blauwdruk van een nieuwe organisatiestructuur en een reeks voorstellen op vlak van inhoudelijke taakstelling, regelgeving, processen en procedures en ondersteunende activiteiten (ICT, kennisbeheer, huisvesting,...). Het eindrapport van de veranderingsmanager werd op 18 september 2003 overhandigd aan de functioneel bevoegde ministers.

b. Activiteiten in 2004

In 2004 zal verder gewerkt worden aan het operationeel maken van het nieuwe ministerie Buitenlands Beleid & Ontwikkelingssamenwerking. Naast de parlementaire behandeling van het oprichtingsdecreet voor de strategische adviesraad Buitenlands Beleid & Ontwikkelingssamenwerking zullen verdere initiatieven genomen worden m.b.t. het uitbouwen van de managementondersteunende dienstverlening en het opzetten van een intern controlesysteem voor het nieuwe beleidsdomein. Afhankelijk van de initiatieven en de timing die de Vlaamse regering vooropstelt, zal binnen het beleidsdomein verder gewerkt worden aan migratietrajecten voor personeel, ICT en huisvesting. In eerste instantie zal een uitvoerende dienst worden uitgebouwd binnen de afdeling.

3.2. Middelen en personeel

Sinds de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking over een eigen begrotingsprogramma beschikt (12.2, toegekend in 2001), zijn de middelen die specifiek voor ontwikkelingssamenwerking bestemd zijn, als zodanig duidelijk herkenbaar. Die middelen zijn – althans in relatieve termen – in de loop der jaren enorm gestegen (met als meest sprekende voorbeeld de verdubbeling van 8 naar 16 miljoen euro in 2001-2002), wat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking toeliet om op steeds meer terreinen actief worden.

Uit de stijging van de budgetten vloeit logischerwijs een groei van het werkvolume voort. Tegelijk wenst de administratie over te schakelen van een eerder voluntaristische “ad hoc” subsidiëring van projecten naar een meer professionele aanpak van samenwerkingsprogramma’s met landen in het Zuiden en de uitbouw van een breder draagvlak in Vlaanderen. Dit alles vergt vanzelfsprekend een steeds groter wordende inzet aan personele middelen.

De programmatorische aanpak van de projecten in de bilaterale ontwikkelingssamenwerking aan de hand van strategienota’s en *project agreements* en de implementatie ervan via de PCM-methode vereist dat de administratie over het nodige personeel met aangepaste competenties beschikt. De uitvoering van de bilaterale samenwerking zal in het kader van BBIS bijkomend moeten voorzien in auditing, controle, evaluatie en monitoring. Daarnaast brengt ook de uitvoering van de decreten inzake sensibilisering en ontwikkelingseducatie, gemeentelijk convenantenbeleid en waarborgverlening een vergelijkbare nood aan bijkomend en gespecialiseerd personeel met zich.

Het zou dan ook bijzonder jammer zijn indien een jarenlange inspanning voor de uitbouw van het Vlaamse beleid inzake ontwikkelingssamenwerking nu – met de oprichting van een specifieke administratie Ontwikkelingssamenwerking in zicht – gefnuikt zou worden door personeelstekort.

In eerste instantie zal via verschuivingen binnen aBB, een reorganisatie van de afdeling en een beroep op elders aanwezige overcapaciteit, aan de eerste noden worden voldaan. Ook externe expertise kan hierbij worden ingehuurd.

3.3. Een uniforme methodiek

a. Stand van zaken

Project Cycle Management (PCM) is een internationaal aanvaarde methodologie die wordt toegepast voor het beheer van projecten. Dit beheer wordt opgedeeld in fasen (programmering, identificatie, formulering, financiering, uitvoering en monitoring, evaluatie) en het geheel van fasen noemt men de projectcyclus. De beoogde projectdoelstellingen en de te verwezenlijken resultaten worden vastgelegd in een zogenaamd “Logisch Kader”.

Het geheel van de methodiek wordt toegepast op de directe samenwerking met onze partnerlanden. Delen van deze methodiek worden ook toegepast op de indirecte samenwerking.

De administratie buitenlands beleid is verantwoordelijk voor de programmering, financiering en evaluatie. Voor de andere fasen van de projectcyclus doet zij beroep op derden. De verantwoordelijkheid voor de financiële monitoring van de projecten in Zuid-Afrika en Mozambique ligt bij de Vlaamse vertegenwoordiger in Zuidelijk Afrika.

- In Zuid-Afrika:

De VVOB is in de directe samenwerking met Zuid-Afrika het uitvoerend agentschap van de Vlaamse overheid. Het agentschap is belast met de opvolging van projecten vanaf de fase van de formulering en staat in voor de inhoudelijke begeleiding, sturing, monitoring en tussentijdse evaluatie van de projecten, inclusief de ondersteuning van eventuele Vlaamse expertise die wordt ingebracht. VVOB kan voor bepaalde opdrachten beroep doen op onafhankelijke deskundigen.

- In Marokko en Mozambique:

Voor de technische bijstand van de projecten in Marokko en Mozambique worden bestekken opgemaakt waarvoor offertes worden ingewacht.

b. Budgettaire implicaties

Voor de werking van VVOB is een bedrag van 1.322.000 euro voorzien. Hierin zijn de kosten voor de werking van het secretariaat in Brussel vervat, evenals de kosten verbonden aan de werking van de VVOB-vertegenwoordiging in Zuid-Afrika.

Met VVOB zal de werking als uitvoerend agentschap herbekeken worden. Ook de band tussen de Vlaamse Gemeenschap en VVOB is aan herziening toe.

Voor de technische bijstand in Marokko en Mozambique, en voor de kosten verbonden aan het inschakelen van onafhankelijke deskundigen (b.v. voor externe evaluaties) is een bedrag van 300.000 euro voorzien.

Ludo SANNEN,

Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking